

Opinie Polaków na temat rodziny

*

- **Jak przedstawiono w poprzednich wykładach współczesna rodzina w wyniku różnych okoliczności podlega głębokim przemianom. Przejawia się to zarówno w zmianach wieku zawierania związków małżeńskich i narodzin pierwszego dziecka, liczby posiadanych dzieci, rosnących odsetkach rozwodów, jak i zmianach form życia rodzinnego.**
- **W tym kontekście jest ciekawe, jakie są opinie Polaków na temat tych różnorodnych i głębokich zmian, które w istotny sposób modyfikują życie współczesnych rodzin.**

- **Dobrym źródłem informacji na temat opinii Polaków na różne ważne tematy życia zbiorowego są wyniki sondaży realizowanych przez Centrum Badań Opinii Społecznej. Jest to publiczna instytucja, która od lat z dużą regularnością monitoruje tendencje zmian, jakim podlegają poglądy i opinie Polaków na bardzo różnorodne kwestie polityczne i społeczne, w tym te dotyczące rodziny.**
- **Wyniki są udostępniane na stronie internetowej CBOS**
<https://www.cbos.pl/PL/publikacje/raporty.php>
w postaci komunikatów/raportów z badań.

- **Szczęście rodzinne niezmiennie od wielu lat jest wskazywane jako najważniejsza z wartości, jakimi Polacy kierują się w swoim codziennym życiu. W badaniu CBOS ze stycznia 2019 roku „Rodzina – jej znaczenie i rozumienie” takiego wyboru dokonało 80% pytanych.**
- **Warto odnotować, że inne wartości były wskazywane zdecydowanie rzadziej, na przykład ‘dobre zdrowie’ 55%, praca zawodowa 36%, wiara religijna 28%, wykształcenie 10%, dobrobyt 9%, sukces, sława 3%**

(Centrum Badania Opinii Społecznej, Nr 22/2019)

- **Szczęście rodzinne jako centralną wartość życiową częściej wskazują kobiety (86%) niż mężczyźni(74%), a spośród grup społeczno-zawodowych gospodynie domowe (97%).**
- **Zdecydowanie rzadziej niż inni szczęście rodzinne jako kluczową wartość wskazują mieszkańcy największych miast (68% wskazań), osoby o najwyższych dochodach na osobę w rodzinie (74%).**

- **Na pytanie ‘Czy człowiekowi potrzebna jest rodzina, żeby rzeczywiście był szczęśliwy, czy może bez rodziny można żyć równie szczęśliwie ?’ 87% potwierdziło potrzebę rodziny jako warunek szczęścia.**
- **Ponieważ, jak to zostało pokazane w poprzednich wykładach, rodziny podlegają istotnym przemianom, w omawianym badaniu spytano o to, jaki rodzaj związku między ludźmi uczestnik badania uznałby za rodzinę. (Jaki rodzaj związku między ludźmi uznał(a)by Pan(i)za rodzinę, a jaki nie ?)**

Według wskazań badanych rodzinę tworzą:

1. małżeństwo z dziećmi	99%
2. matka/ojciec wychowujący dziecko	91
3. osoby pozostające w związku nieformalnym wychowujące dzieci z tego związku	83
4. osoby pozostające w związku nieformalnym wspólnie wychowujące dzieci z poprzednich związków	78
5. małżeństwo bez dzieci	65
6. osoby w związku nieformalnym bez dzieci	31
7. związek osób tej samej płci wychowujących wspólnie dziecko/dzieci jednej z nich	23
8. związek osób tej samej płci niewychowujących dzieci	13

- **W badaniu dotyczącym więzi rodzinnych (CBOS, „Więzi rodzinne” Komunikat Nr 61/2019) ustalono, że większość rodzin (72 %) jest skoncentrowana terytorialnie, czyli że członkowie rodzin mieszkają stosunkowo blisko siebie, w jednej miejscowości, gminie lub w różnych miejscowościach, ale niezbyt od siebie odległych.**
- **Tylko 20 % badanych deklaruje, że ma rodziny rozproszone po całej Polsce, a 7 %, że po całym świecie.**
- **Taka sytuacja sprzyja utrzymywaniu silnych i intensywnych więzi rodzinnych.**

Jak często widuje się Pan/i/ ? (dane w %)

	z rodzicami	wnukami	dorosłymi dziećmi	przyjaciółmi
1. Co najmniej raz w tygodniu	73	62	39	43
2. Co najmniej raz w miesiącu	18	20	25	38
3. Kilka razy w roku	7	12	12	15

Z jakiej okazji zazwyczaj spotyka się Pan(i) z rodziną?

Ponad 90% badanych wskazało uroczystości rodzinne takie jak chrzciny, I Komunia, ślub, pogrzeb oraz święta Bożego Narodzenia i Wielkanocne

89 %   Wszystkich Świąt, Zaduszki, uroczystości rodzinne typu urodziny, imieniny

81 %   spotkanie bez specjalnej okazji

68 %   długie weekendy, wakacje, urlopy

27 %   święta narodowe (Niepodległości, Konstytucji 3 maja)

- **Jak wynika z powyższych danych większość Polaków utrzymuje intensywne kontakty z członkami najbliższej rodziny. Świadczy to o ciągle utrzymujących się silnych więziach rodzinnych. Ich charakter jest tradycyjny , związany ze świętami i uroczystościami kościelnymi przede wszystkim oraz czasem wolnym od zajęć zawodowych.**
- **Charakterystyczna jest niewielka rola świąt narodowych, patriotycznych jako okazji czy okoliczności sprzyjającej rodzinnym spotkaniom.**

- **W związku z tym, że w ostatnich latach zmieniają się formy współżycia ludzi i wiele kobiet i mężczyzn żyje ze sobą bez ślubu, istnieją różne związki partnerskie, są gospodarstwa jednoosobowe, małe i duże rodziny to w badaniu „Preferowane i realizowane modele życia rodzinnego” (CBOS, komunikat Nr 46/2019) podjęto zadanie ustalenia jaka jest w tym zakresie sytuacja w polskich rodzinach. Zapytano badanych, w jakiego typu rodzinie żyją.**
- **Uzyskano następujące wyniki (następny slajd)**

1. W rodzinie małej (rodzice, dzieci)	49
2. W dużej, wielopokoleniowej	22
3. W małżeństwie bez dzieci	11
4. Samotnie	10
5. W związku partnerskim z osobą odmiennej płci	3
6. Samotnie z dzieckiem/dziećmi	1
7. W związku partnerskim z osobą tej samej płci	1
8. Inne	3

(dane w %)

- **Zapytano też, niezależnie od tego, w jakiego typu związku żyje obecnie badany, jaką formę życia rodzinnego uznałby dla siebie za najlepszą.**
- **Chodziło o rozpoznanie, jako forma związku jest dla badanego pożądana, niezależnie od tego, w jakim związku aktualnie pozostaje.**
- **(wyniki w następnym slajdzie)**

1. W rodzinie małej (rodzice, dzieci)	55
2. W dużej, wielopokoleniowej	32
3. W małżeństwie bez dzieci	3
4. Samotnie	3
5. W związku partnerskim z osobą odmiennej płci	3
6. Samotnie z dzieckiem/dziećmi	0
7. W związku partnerskim z osobą tej samej płci	1
8. Inne	3

(dane w %)

- **Jak wynika z powyższych danych rodzina mała składająca się z rodziców i dzieci jest nie tylko rodziną najpowszechniej występującą (49%), ale też najbardziej pożądanym modelem rodziny wśród badanych (55%). Ale też rodzina wielopokoleniowa jest zgłaszana częściej jako pożądanym wzorzec rodziny (38%) niż występuje w rzeczywistości w społeczeństwie (22%).**
- **Charakterystyczne jest też całkowite odrzucenie modelu samotnego wychowywania dzieci, a także niższa aprobatą dla modelu małżeństwa bez dzieci (3%) i życia samotnego (3%) niż to występuje w rzeczywistości (odpowiednio 11 i 10%).**

- **Pytano także o potrzeby prokreacyjne i okazało się, że pragnienie posiadania potomstwa jest niemal powszechne. Tylko 2% nie chce mieć w ogóle dzieci.**
- **Najliczniejszą grupę (47%) stanowią ci, którzy chcieliby mieć dwoje dzieci, a 28% deklaruje chęć posiadania trojga. Istotnie rzadziej badani za pożądane uważają posiadanie jedynaka (6%), czworga dzieci (7%) lub jeszcze większej ich liczby (4%).**

- **Jak wynika z powyższych danych dotyczących zarówno charakteru więzi rodzinnych jak i preferowanych i realizowanych modeli życia rodzinnego to mimo pewnych rozbieżności w zakresie tego, co jest stanem rzeczywistym, a co pożądanym wzorcem ogólnie można powiedzieć, że dominuje tradycyjny model rodziny.**
- **Mimo intensywne zmian jakie zachodzą od kilkudziesięciu lat w polskim społeczeństwie i wpływom zewnętrznym jakim ono podlega w wyniku procesów integracji i globalizacji ciągle jest praktykowany i preferowany tradycyjny model rodziny, przynajmniej w świetle deklarowanych wskazań w omawianym badaniu.**

- **W badaniu „Alternatywne modele życia rodzinnego w ocenie społecznej” (CBOS, komunikat Nr 42/2019) zapytano Polaków o ich stosunek do takich kwestii, jak odkładanie decyzji o małżeństwie, pozostawanie w związku nieformalnym oraz życie w pojedynkę.**
- **Przede wszystkim ogromna większość badanych (84 %) zadeklarowała, że zależałoby im na tym, żeby ich rodzina była podobna do tej, w której się wychowali, co sugeruje aprobatę dla znanego im z własnego doświadczenia modelu rodziny.**

- **Inne wyniki tego badania ujawniają, że odkładanie decyzji o ślubie lub całkowite odrzucenie możliwości sformalizowania związku są rozwiązaniami nie tylko coraz częściej praktykowanymi, ale dość powszechnie aprobowanymi społecznie.**
- **Blisko dwie trzecie badanych (61%) wyraża akceptację tego, że młodzi ludzie, tymczasowo lub ostatecznie, rezygnują z małżeństwa. Niezrozumiałe jest to jedynie dla co trzeciego respondenta (32%).**

- **„Akceptacja decyzji młodych ludzi o odkładaniu małżeństwa lub rezygnacji z niego wiąże się w znacznej mierze z religijnością badanych i jest tym większa, im rzadsze uczestnictwo w praktykach religijnych. Sprzyjają jej także lewicowe poglądy polityczne, uzyskiwanie najwyższych dochodów per capita oraz średnie wykształcenie. Akceptacja dla nowych wzorców niezmiennie istotnie maleje wraz z wiekiem respondentów.” (Komunikat z badań Nr42/2019), s. 2**

- **Zapytano też o to, dlaczego niektórzy młodzi ludzie w wieku odpowiednim, by założyć rodzinę, nie decydują się na małżeństwo. Jak się okazało zgłaszane powody są różne ze względu na to, czy dotyczą kobiet czy mężczyzn.**

W odniesieniu do **kobiet jako przyczyny ograniczenia gotowości do formalizowania związku badani upatrują w:**

- obawie przed nieudanym małżeństwem (42%)**
- małżeństwie jako przeszkodzie w karierze zawodowej (40%)**
- dążeniu przez kobiety do życia bez zobowiązań (37%).**
- trudnościach ze znalezieniem odpowiedniego kandydata na męża (35%),**
- preferowaniu przez współczesne kobiety życia w związku nieformalnym (28%)**
- braku odpowiednich warunków mieszkaniowych (24%).**
- obawie przed pogorszeniem sytuacji materialnej (17%),**
- lęku przed obowiązkami rodzicielskimi (14%),**
- braku chęci posiadania dzieci (13%).**

W odniesieniu do mężczyzn jako przyczyny ograniczenia gotowości do formalizowania związku badani upatrują w:

- preferowaniu życia bez zobowiązań 54 %**
- preferowaniu związków nieformalnych 37 %**
- trudnościach ze znalezieniem właściwej kandydatki na żonę 30%**
- braku gotowości do podjęcia obowiązków rodzicielskich 28 %**
- obawie przed nieudanym małżeństwem 23 %**
- obawie przed trudnościami materialnymi 21 %**
- obawie, że zaszkodzi karierze zawodowej 20 %**
- braku odpowiednich warunków mieszkaniowych 17 %**
- niechęci do posiadania dzieci 12 %**

Opinie o znaczeniu ślubu

1. Jeśli ludzie się kochają i ufają sobie, to nie ma znaczenia, czy żyją ze sobą w małżeństwie, czy bez ślubu 42 %
2. Dobrze by było, gdyby osoby żyjące ze sobą bez ślubu zdecydowały się na małżeństwo 38 %
3. Osoby żyjące razem bez ślubu bezwzględnie powinny zawrzeć małżeństwo 14 %
4. Nawet jeśli ludzie się kochają i ufają sobie, to lepiej, żeby nie zawierali małżeństwa, bo nigdy nie wiadomo, co może wydarzyć się w przyszłości 3 %
5. Trudno powiedzieć 3 %

- **„Przekonanie o konieczności zawarcia małżeństwa przez osoby żyjące ze sobą bez ślubu istotnie wzrasta wraz z wiekiem badanych oraz wraz z częstością uczestnictwa w praktykach religijnych, maleje natomiast wraz z poziomem wykształcenia i zadowolenia z własnej sytuacji materialnej. W grupach społeczno-zawodowych najbardziej konserwatywni w swoich opiniach są emeryci i renciści.” (CBOS, Komunikat z badań Nr 42/2019, s. 9)**

Ślub cywilny czy kościelny

1. Ślub cywilny jest najważniejszy,
ślub kościelny nie ma większego znaczenia 6 %
2. Wprawdzie ślub cywilny jest wystarczający,
ale małżonkowie powinni zawrzeć również
ślub kościelny 24 %
3. Najważniejszy jest ślub kościelny, który niesie
ze sobą skutki prawne (tzw. konkordatowy) 27 %
4. Rodzaj ślubu jest bez znaczenia, decyzja o nim
powinna należeć do osób pobierających się 39%
5. Mam inne zdanie na ten temat i trudno powiedzieć 4 %

Czy, Pana(i) zdaniem, single mają ciekawsze życie niż te osoby, które żyją w stałych związkach ?

1. Zdecydowanie tak	4
2. Raczej tak	10
3. Raczej nie	51
4. Zdecydowanie nie	16
5. Trudno powiedzieć	19

Przekonanie o atrakcyjności życia singli jest stosunkowo najwyższe wśród osób niepraktykujących religijnie (22%) oraz mających od 25 do 34 lat (20%), a ze względu na status zawodowy – wśród robotników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych (odpowiednio 25% i 21%), pracowników usług (22%) i bezrobotnych (21%)

- **„Coraz bardziej popularne zjawiska w obszarze życia rodzinnego, takie jak odkładanie przez młodych ludzi decyzji małżeńskich i prokreacyjnych, wzrost liczby związków nieformalnych oraz życie w pojedynkę, najczęściej znajdują zrozumienie i akceptację społeczną, szczególnie w młodszych generacjach. (...) umacnia się przekonanie, zgodnie z którym najważniejsze są miłość i zaufanie, natomiast to, czy para decyduje się na ślub, czy też żyje w konkubinacie, nie ma znaczenia. (...) dla coraz liczniejszej grupy nie ma znaczenia to, czy ślub będzie miał charakter cywilny czy kościelny. (...) Jednakże znaczenie przypisywane religijnemu wymiarowi małżeństwa nadal jest relatywnie wysokie.”**

(CBOS, Komunikat z badań Nr 42/2019, s. 13)